

EL LLENGUATGE*Donar de si*

L'ús de la locució verbal *donar de si* és molt freqüent en frases com *Aquesta bossa ja no dona més de si* (no hi cap res més), *És una idea que pot donar molt de si* (que pot ésser molt profitosa), *Aquest xicot no dona gaire de si* (és una mica curt de gambals), *Va morir a cinquanta anys, quan encara hauria pogut donar molt de si* (encara hauria pogut fer molta feina útil i profitosa). Tanmateix, no veiem que cap dels nostres grans repertoris lexicogràfics, és a dir, el Diccionari Fabra, el Diccionari Alcover-Moll, el Diccionari Etimològic de Joan Coromines i el Diccionari de la Gran Enciclopèdia, recullin aquesta locució, ni a l'article *donar* ni a l'article *si* (pronomen), i potser per això, i pel fet que en castellà existeix la locució «dar de sí», és molt possible que hom consideri que *donar de si* no és sinó un calc literal d'aquesta locució del castellà i eviti de servir-se'n en la llengua culta i escrita. Però, d'altra banda, tampoc no veiem que la incloguin en el seu articulat cap dels nostres vocabularis de barbarismes, alguns dels quals no deixen de recollir una bona sèrie de modismes i de locucions formades amb el verb *donar*.

Que en castellà existeixi una locució formada amb els mateixos components i que en català les locucions i els modismes formats amb el verb *donar* siguin menys nombrosos que en castellà, no són, és clar, raons suficients per a condemnar *donar de si*. Perquè el cas és que si bé el Diccionari Fabra, com hem dit, no recull aquesta locució, se'n serveix pel cap baix un parell de vegades per a definir d'altres verbs equivalents, i que la Gran Enciclopèdia, que en tots els casos en què ha seguit el Fabra no ho ha fet sense un agut propòsit d'afinament i de revisió, no ha vacil·lat a mantenir aquestes definicions. L'una és la del verb *cadellar* (segon significat), que segons aquests repertoris significa «anar donant més i més de si alguna cosa», il·lustrat en el Fabra amb l'exemple *Aquestes faves li cadellaran quan les cogui*, i per l'Enciclopèdia amb un d'anàleg. I l'altra la del verb *retre*, en la qual s'indica *donar de si* al costat de *donar* (un profit, utilitat, fruita) i de *rendir*. Sembla evident, doncs, que bé caldria reconèixer la legitimitat de *donar de si* amb el doble valor de *dilatatar* o *eixamplar* i de *retre* o *donar fruit*. I si no —nosaltres no tenim pas l'última paraula—, caldria pensar a revisar les definicions a què ens hem referit.

Albert Jané